

Nederland gemiddelde gebruiker antibiotica

Het Europese Medicijnen Agentschap (EMA) publiceerde recent verkoopgegevens van antibiotica in 25 Europese landen. Volgens dit rapport blijkt Nederland al lang niet meer het slechtste jongetje van de klas te zijn, wat in 2007 nog werd aangenomen. Nederland behoort nu tot de middenmoot als het gaat om het gebruik van antibiotica op veebedrijven.

FRANK DE VRIES

De Nederlandse veebedrijven staan op de tiende plaats wat betreft het gebruik van antibiotica bij het vee. Ze gebruiken 114 mg antibiotica per populatie-eenheid (PCU), wat ten opzichte van 2010 een daling betekent van 22 procent. In 2010 stonden we nog op plaats vijf als veelgebruiker. In totaal 25 EU-landen deelden hun verkoopgegevens over antibiotica met de EMA. Het gaat daarbij om verkoopstatistie-

ken uit het jaar 2011. Deze landen vertegenwoordigen gezamenlijk 95 procent van de totale voedselproducerende dieren binnen de EU. Van de 25 landen gaven er 19 aan minder antibiotica te gebruiken dan in het jaar daarvoor. De reductie varieerde tussen 0,4 en 28 procent. Van de 25 landen waren er 4 die in 2011 voor de eerste keer data verzamelden over antibiotica, terwijl 9 landen dat al twee jaar doen. Tien landen, waaronder Nederland, verzamelen al

meer dan vijf jaar dergelijke data. In deze EMA-ranking van 25 landen worden de data omgerekend naar het gebruik van mg antibiotica per kg dier (mg/PCU).

Ranglijst

Cyprus is de veelgebruiker in de lijst met een verbruik van 408 mg, direct gevolgd door Italië met 370 mg en Spanje met 249 mg. Ook Duitsland (211 mg), Hongarije (192 mg), België (180 mg), Portugal (161 mg), Polen (120 mg) en Frankrijk (117 mg) dienen meer antibiotica toe aan hun vee dan Nederland. Noorwegen is de beste in de lijst met 3,7 mg, gevolgd door IJsland (6,3 mg) en Zweden (13,6 mg).

Nederland

De daling van het gebruik van antibiotica was groot bij ons: 22 procent ten opzichte van 2010. Slechts twee landen wisten een grotere daling te realiseren in één jaar: Hongarije met 28 procent en United Kingdom met 25 procent. De EMA geeft aan dat dit resultaat vooral komt door het convenant tussen overheid en bedrijfsleven, dat inzet op een daling van 20 procent in 2011 en 50 procent in 2013 ten opzichte van het referentiejaar 2009. Bij de groep van de tetracyclines was de daling het grootst met 28 procent, gevolgd door de sulfonamides en trimethoprim met een daling van 24 procent. De EMA stelt in zijn berichtgeving al dat Nederland in het jaar 2012 nog eens een reductie van het antibioticagebruik realiseerde van 25 procent ten opzichte van 2011.

Diersoorten

Wanneer we kijken naar het tonnage antibiotica dat per land werd gebruikt, is te zien dat Nederland met 327 ton werkzaam product tot de middenmoot behoort. Duitsland diende in 2011 1.748 ton werkzaam product toe tegen 1.698 ton in Spanje en 1.575 ton in Italië. Er zijn grote verschillen in gebruik tussen de 25 lidstaten, valt in het rapport te lezen. Dit komt vooral door de grote variatie die bestaat tussen de hoeveelheid werkzame stof per klasse antibioticum voor een

behandeling. Zo bedraagt de dosering van fluoroquinolonen 2 tot 5 mg per kg dier en die van tetracyclines 140 mg per kg. Dat betekent dat je met gelijke hoeveelheden werkzame stof in het geval van fluoroquinolonen tot zeventig keer meer kg dier kunt behandelen dan met tetracyclines. De onderzoekers van EMA wijzen er verder op dat de samenstelling van de verschillende veestapels per land enorm verschillen. Zo heeft het ene land veel meer varkens (Duitsland en Nederland), terwijl

van het LEI Wageningen UR. “Maar veel landen hebben al moeite genoeg om grove verkoopstatistieken van antibiotica te verzamelen, laat staan dat die een gedetailleerd inzicht kunnen geven in de verkopen per diersoort. Bondt denkt dat het best nog wel tien jaar kan duren voordat het EMA zijn rapporten kan baseren op dierdagdoseringen. “Nederland heeft daar ook zeker vijf jaar voor nodig gehad.” Bondt denkt dat we op diersoortniveau bekeken misschien wel de laagste gebrui-

Europees naar dierdagdoseringen duurt zeker nog tien jaar

het andere land (Ierland) juist een grote hoeveelheid runderen heeft. Bij varkens en kippen worden meer antibiotica toegepast dan bij melkvee en andere runderen. Ook de beschikbaarheid van bepaalde middelen, de infectiedruk van ziektes en de prijzen van antibiotica hebben invloed op het gebruik van antibiotica bij vee. Maar de EMA-onderzoekers zien de effecten van nationale campagnes tegen het gebruik van antibiotica als belangrijkste factoren voor het niveau van het antibioticumgebruik per land.

Dierdagdosering

In Nederland werken we, als het gaat om het gebruik van antibiotica, met de maat dierdagdosering (ddd). Het is een standaardmaat waarbij één dagdosering aangeeft hoeveel milligram van een bepaalde werkzame stof nodig is om één kilo dier één dag met dat middel te behandelen. De totale blootstelling aan antibiotica is vervolgens een optelling van alle dierdagdoseringen bij elkaar. De ddd is een maat voor het aantal dagen dat een dier, op jaarbasis, is blootgesteld aan antibiotica. Waarom is het EMA niet uitgegaan van deze standaardmaat? “Dat was zeker een betere maat geweest voor het vergelijken van landen”, zegt onderzoeker Nico Bondt

ker van alle lidstaten zijn. “Zo’n 45 procent van ons gebruik zit in de vleeskalveren. Als we dat deel er aftrekken, denk ik dat we bij de varkens zelfs minder gebruiken dan het ‘voorbeeldland’ Denemarken.” Hoogleraar Jeroen Dewulf van de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent en tevens directeur van het Belgische AMCRA, weet ook dat behalve Nederland op dit moment geen enkel land de verbruikscijfers per diersoort verzamelt. “Wij verzamelen in België nu op basis van steekproeven de dierdaggegevens en over twee jaar hopen wij, net als Nederland, landelijke dierdagdoseringen te hebben per diersoort. Voor de andere landen zal dat nog wat meer jaren kosten.” Met de huidige cijfers van de 25 landen is het de vraag of de ranking en het vergelijk tussen landen wel precies klopt. Wel kan de cijferbrei gebruikt worden om trends in het gebruik van antibiotica te signaleren per land. En dat het antibioticumgebruik in alle landen daalt, is zo’n trend. 

Figuur 1

Gebruik antibiotica bij vee in 25 EU landen

BRON: EMA - CIJFERS 2011

